

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

„BRZYDKIE KACZAŃKO”

projekt zrealizowany przez Fundację Tworzenia i Promowania Sztuki – ależ Gustawie! dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu edukacja kulturalna.

Patronat medialny:

Agnieszka Piestrzeniewicz

Łódź, 2015r.

Metryczka projektu

Tytuł projektu: „*Brzydkie kaczątko*”

Główny cel projektu:

Stworzenie profesjonalnego, interaktywnego i mobilnego spektaklu teatralnego dla dzieci (5 - 12 lat) pod tytułem „Brzydkie kaczątko”, poruszającego w sposób przystępny trudne emocjonalnie, ale bardzo istotne społecznie tematy, takie jak: wykluczenie, dyskryminacja, tolerancja oraz pokazanie go dzieciom, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom w 20 miejscowościach do 20 tys. mieszkańców województwa podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego i łódzkiego. Spektakl ten jest punktem wyjścia i pretekstem do pokazania dzieciom i ich opiekunom, jak dzięki zabawie w teatr mogą radzić sobie ze swoimi emocjami, na nowo je przeżywać i dzielić się nimi w bezpieczny dla siebie sposób.

Zrealizowane elementy projektu:

Zadanie "Brzydkie kaczątko" rozpoczęło się zgodnie z harmonogramem dnia 01.06.2015 r.

1. Zebranie zespołu projektowego, zapoznanie z projektem, podział obowiązków (x1):

W czerwcu zebrał się zespół projektowy, wszystkich zapoznano z projektem i rozdzielono obowiązki. Podpisano umowy wolontaryjne z wolontariuszami, którzy zobowiązali się wykonywać prace biurowe i organizacyjne niezbędne do zrealizowania projektu.

2. Nawiązanie współpracy z 20 placówkami w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców, chętnymi do współpracy przy realizacji projektu oraz rozesłanie do nich materiałów promocyjnych w formie plakatów i ulotek:

Do wszystkich placówek ujętych w projekcie zostały rozesłane maile z propozycją współpracy przy projekcie. 19 z nich wyraziło zainteresowanie i chęć współpracy. Zostały ustalone z nimi szczegółowe terminy realizacji przedsięwzięcia. Z jedną placówką nie udało się nawiązać kontaktu - z Domem Dziecka w Sulejowie. Okazało się, że placówka ta została zlikwidowana. Dlatego koordynator projektu podjął decyzję o wyborze zaprzyjaźnionego z fundacją Domu Dziecka dla Małych Dzieci w Łodzi. Dzieci z tego domu mimo, że mieszkają w dużym mieście, mają utrudniony dostęp do kultury ze względu na wiek. Do każdego maluszka potrzebny jest jeden opiekun, dlatego wyjście do teatru z tą grupą wiekową jest bardzo trudne organizacyjnie.

3. Szkolenie psychologicznie osób realizujących projekt (x1)

Anna Zaděcka - Zięba i Ewa Gałat - aktorki biorące udział w przedstawieniu oraz prowadzące warsztaty pospektaklowe z dziećmi przeszły szkolenie psychologiczne prowadzone przez specjalistę Krzysztofa Urbaniaka. Wspólnie przygotowano, opracowano i przećwiczone scenariusz działań warsztatów po-spektaklowych.

4. Działania promocyjne:

W czerwcu została nawiązana współpraca z patronami medialnymi projektu. Zostali nimi: portal internetowy czasdzieci.pl oraz Radio Łódź. Z Polskim Radiem (zakładanym patronem we wniosku) mimo ogromnych starań nie udało się jednak nawiązać współpracy. Informacje o projekcie zostały umieszczone na portalach: czasdzieci.pl, miastodzieci.pl, e-teatr.pl, platformakultury.pl, radiolodz.pl, ngo.pl.

<http://www.e-teatr.pl/pl/artykuly/208310.html%0A>

http://czasdzieci.pl/ro_artykuly/id.605070a.html

<http://polnoc.miastodzieci.pl/wydarzenia/1:/97243:brzydkie-kaczatko-ruszylo-w-polske>

W sierpniu zostały zaprojektowane, napisane i wydrukowane zeszyty metodyczne oraz plakaty, ulotki i karty informacyjne na tekturowe teatrzyki. Za stronę merytoryczną ww. odpowiedzialna była Ewa Gałat, a graficzną Anna Zadęcka - Zięba. Na zeszytach i wszystkich materiałach promocyjnych zostały umieszczone logotypy patronów medialnych oraz MKiDN wraz z informacją o źródle dofinansowania. Zeszyt został umieszczony na platformie internetowej issuu.com na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 3.0 Polska.

Zostały również zakupione tekturowe teatrzyki (20 szt.) od producenta - firmy Leolandia.

We wrześniu został zaprojektowany i wykonany roll up z informacją o projekcie, logotypami i źródle dofinansowania. Rol-up był za każdym razem rozstawiany w pobliżu sceny, w widocznym dla wszystkich widzów miejscu.

We wrześniu i październiku zostały wysłane materiały informacyjne - plakaty i ulotki do wszystkich placówek oświatowych i domów dziecka biorących udział w projekcie. Placówki te przyjęły na siebie obowiązek zorganizowania uczestników i poinformowania rodziców i opiekunów dzieci o szczegółach projektu.

5. Próby do spektaklu (50)

Przez cały lipiec i sierpień trwały prace związane ze stworzeniem spektaklu "Brzydkie kaczątko". Ewa Gałat napisała scenariusz sztuki. Anna Zadęcka - Zięba zaprojektowała scenografię. Piotr Kubiak skomponował muzykę do spektaklu. Zostały zakupione materiały potrzebne do wykonania scenografii, lalek i kostiumów. Lalki, kostiumy i scenografia zostały wykonane. W pracach konstruktorskich brał udział Robert Gałat. Pod opieką reżysera Marcina Truszczyńskiego odbyło się 50 prób do spektaklu.

6. Przygotowanie części warsztatowej

W sierpniu zostały zaprojektowane, napisane i wydrukowane zeszyty metodyczne oraz zakupione tekturowe teatrzyki (20 szt.) od producenta - firmy Leolandia.

Ewa Gałat, odpowiedzialna za stronę merytoryczną projektu, przygotowała również, we współpracy z psychologiem Krzysztofem Urbaniakiem, scenariusz warsztatów pospektaklowych, nawiązujących do tematów poruszanych w spektaklu i wykorzystujących elementy technik teatralnych w pracy edukacyjno-wychowawczej.

7. Eksploatacja spektaklu i działań interaktywnych, dokumentacja foto-video

We wrześniu i październiku zostało zagranych 20 przedstawień "Brzydkie kaczątko" i przeprowadzonych 20 warsztatów pospektaklowych. 10 przedstawień i 10 warsztatów na Podkarpaciu, 7 przedstawień i 7 warsztatów na Mazurach oraz 3 przedstawienia i 3 warsztaty w domach dziecka w woj. łódzkim. Po warsztatach rozdawane były ankiety i kupony ewaluacyjne wypełniane przez dzieci i nauczycieli. Prowadzący warsztaty wypełniali arkusze obserwacji. W każdej placówce zostały rozdane zeszyty metodyczne dla nauczycieli. Każda placówka dostała jeden teatrzyk tekturowy do wykorzystania jako narzędzie dalszych działań poprojektowych. Wszystkie te działania były dokumentowane w formie fotograficznej i video.

8. Sporządzenie raportu ewaluacyjnego, rozliczenie finansowe i merytoryczne zadania.

W listopadzie ewaluator Agnieszka Piestrzeniewicz na podstawie wcześniej przygotowanych ankiet i kuponów ewaluacyjnych dla nauczycieli i dzieci oraz arkuszy obserwacyjnych dla prowadzących warsztaty sporządziła raport ewaluacyjny.

Został także sporządzony raport końcowy.

Projekt zakończył się zgodnie z harmonogramem dnia 30.11.2015 r.

Organizacja pracy:

W przygotowaniu i realizacji działań projektowych brali udział profesjonaliści – zespół osób na co dzień współpracujący ze sobą, lubiących się i uzupełniających pod względem zarówno umiejętności i kompetencji zawodowych, jak również społecznych - temperamentu, stylu pracy i odpowiedzialności. Z powodów niezależnych od nas, jeszcze przed rozpoczęciem działań projektowych, nastąpiła zmiana i funkcję reżysera przyjął, współpracujący z Fundacją – ależ Gustawie! od samego początku, aktor i reżyser Marcin Truszczyński. Jego kilkunastoletnie doświadczenie teatralne, wiedza, kreatywność i zaangażowanie przyczyniły się do utrzymania jakości przygotowywanych przez Fundację projektów i stworzenia nowego, ciekawego dla dzieci i inspirującego dla dorosłych spektaklu bez słów, poruszającego w sposób przystępny tak trudne na co dzień tematy, jak brak poczucie inności i wyobcowania, dyskryminacja, tolerancja, więzi rodzinne.

Po raz pierwszy, w charakterze ewaluatora, dołączyła do zespołu Agnieszka Piestrzeniewicz – osoba od niedawna współpracująca z Fundacją - ależ Gustawie! jako trener umiejętności społecznych, a wolontaryjnie – pomoc w sprawach organizacyjnych, promocyjnych i biurowych. Doświadczona w pisaniu, koordynowaniu i rozliczaniu projektów, m.in. PFRON, MKiDN, MEN, MSZ i in.

Niezaprzeczalną zaletą takiego doboru współpracowników jest komfort pracy, czyli zaufanie i poczucie bezpieczeństwa, wynikające z wcześniejszych wspólnych zawodowych doświadczeń. Praca w takim zespole jest twórcza i efektywna. Podział obowiązków łatwiejszy i satysfakcjonujący dla wszystkich. Różnice zdań raczej twórcze i inspirujące. Dzięki temu, łącząc przyjemne z pożytecznym, bezkonfliktowo realizujemy cele.

BRZYDKIE KACZĄTKO

Współpraca przy projekcie:

Z zewnętrznej, pozazespołowej współpracy przy realizacji zadań projektowych, wymienić należy współpracę z psychologiem w ramach przygotowania psychologicznego aktorów prowadzących zajęcia z dziećmi oraz wsparcia merytoryczne w opracowaniu scenariusza warsztatów pospektaklowych, poruszających trudne dla dzieci rozmowy o emocjach związanych z tematami poruszonymi w spektaklu, a znanymi dzieciom na co dzień. Z pomocy merytorycznej psychologa Krzysztofa Urbaniaka Fundacja - ależ Gustawie! korzystała już wcześniej – zawsze z dużym zadowoleniem i poczuciem bezpieczeństwa.

Wolontariuszy, biorących udział w projekcie “Brzydkie kaczątko”, traktujemy jako zespół projektowy. Są to osoby zaprzyjaźnione z nami, wspierające działalność statutową Fundacji swoim czasem, zaangażowaniem, umiejętnościami i wiedzą. I takie rozwiązanie jest dla nas najlepsze.

Trochę inaczej jest przy współpracy z placówkami, w których Fundacja realizowała podstawowe zadanie projektu, czyli przedstawiała spektakl i prowadziła warsztaty pospektaklowe. Tu, na etapie wstępnych ustaleń, zdarza się, że współpraca wygląda bardziej obiecująco niż później w rzeczywistości. Wg naszych obserwacji, jest to kwestia tzw. czynnika ludzkiego w sposobie zarządzania daną placówką i niemożliwa do przewidzenia przez nas wcześniej. Ale są to sporadyczne przypadki, które nauczyły nas większej elastyczności i przygotowania do tego, że nie wszystkie placówki, do których docieramy, są organizacyjnie do tego przygotowane. W przyszłości, aby usprawnić współpracę w obszarze organizacyjnym, planujemy, w miarę możliwości, ustalać organizacyjny kontakt z wyznaczoną przez dyrekcję danej placówki osobą bardziej dyspozycyjną i bezpośrednio zaangażowaną w przygotowania działań kulturalnych na terenie placówki.

BRZYDKIE KACZĄTKO

Opis uczestników:

Projekt „Brzydkie kaczątko” skierowany został do dzieci z grupy wiekowej 5 – 12 lat oraz ich nauczycieli i opiekunów, zamieszkujących miejscowości do 20 tys. mieszkańców z województwa podkarpackiego (10 miejscowości: Dolna Gnojnica, Niedźwiada, Ropczyce, Biecz, Wiśniowa, Wielopole Skrzyńskie, Szebnie, Rymanów, Trzcina, Iwonicz-Zdrój), warmińsko-mazurskiego (7 miejscowości: Mikołajki, Ryn, Piecki, Reszel, Pisz, Ruciane-Nida, Orzysz,) oraz łódzkiego (3 domy dziecka w 3 miejscowościach: Grotniki, Dąbrówka Wielka, Łódź).

Z badań ewaluacyjnych, wykorzystujących ankietę dla nauczycieli, kupon ewaluacyjny dla dzieci oraz arkusz obserwacji dla prowadzących warsztaty pospektaklowe aktorów, wynika, że w spektaklu wzięło udział 2080 dzieci w wieku od 5 do 12 lat oraz 116 dorosłych opiekunów i nauczycieli. Wśród dzieci było nieznacznie więcej dziewczynek - 1069, niż chłopców - 1011 (*tabela nr 1*), z czego najliczniejszą grupę stanowiły 5-latki (ponad 21 %), mniej więcej na podobnym poziomie liczbowym – 6-, 7-, 8- i 9- latki, a najmniej liczną grupę stanowiły 11- i 12 – latki (łącznie 5,9 %) – *tabela nr 2*.

wszystkie dzieci	2080	100%
dziewczynek	1069	51,4%
chłopców	1011	48,6%

Tabela nr 1. Podział dzieci ze względu na płeć

Ile dzieci w poszczególnych grupach wiekowych?	Ilość dzieci	Udział %
5 lat	441	21,20%
6 lat	336	16,15%
7 lat	346	16,64%
8 lat	363	17,45%
9 lat	342	16,44%
10 lat	129	6,20%
11 lat	73	3,50%
12 lat	50	2,40%
razem	2080	100 %

Tabela nr 2. Ilość dzieci w poszczególnych grupach wiekowych

Odbiór projektu przez uczestników:

W przeważającej większości - 1797 dzieci (86,4 %) - spektakl bardzo się dzieciom podobał, niezadowolonych było tylko 80 dzieci (3,84%). Największe niezadowolenie wystąpiło w grupie chłopców, 10- i 8- letnich i, jak wynika również z bezpośrednich obserwacji prowadzących, są to grupy chłopców głównie z tych samych miejscowości, wykazujących grupową postawę „nie chcę”, „a po co mi to”, „takie ble, ble, ble dla maluchów”. Część z tych chłopców głośno wyrażała niezadowolenie z udziału w spektaklu, komentowali pytania w kuponie ewaluacyjnym, ale kiedy trzeba było oddać kupon, wyraźnie skrępowani unikali kontaktu wzrokowego z aktorkami. Takie zachowania grupowe, jak potwierdziły w rozmowach nauczycielki, są typowe w grupach o silnym przywództwie chłopców nienauczonych okazywania emocji, a wręcz uznających to za słabość.

Czy podobał Ci się spektakl?		dziewczynki	chłopcy	razem	%
	bardzo	973	824	1797	86,4
	tak sobie	70	133	203	9,76
	nie	26	54	80	3,84
				2080	100

Tabela nr 3. Zadowolenie ze spektaklu wg płci

Czy podobał Ci się spektakl?	bardzo		tak sobie		nie		
	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	
5-latki	241	190	3	3	3	1	
6-latki	166	155	5	7	0	3	
7-latki	165	159	7	11	1	3	
8-latki	166	135	11	33	4	14	
9-latki	140	136	17	34	4	11	
10-latki	51	27	7	22	7	15	
11-latki	27	11	15	14	2	4	
12-latki	17	11	5	9	5	3	
razem	973	824	70	133	26	54	2080

Tabela nr 4. Zadowolenie ze spektaklu w poszczególnych kategoriach wiekowych

Zdecydowana większość dzieci chce, aby teatr jeszcze do nich powrócił – 1840 dzieci, tj. 88,46 %, tylko 97 dzieci, tj. 4,66 % nie chce (i tu w większości są to chłopcy, z kategorii wiekowej 10- i 8-latków niezadowolonych ze spektaklu), a 143 dzieci, tj. 6,88 % nie wie (tabela nr 5)

Czy chcesz, żeby teatr przyjechał do ciebie jeszcze raz?				
	dziewczynki	chłopcy	razem	%
tak	986	854	1840	88,46
nie wiem	52	91	143	6,88
nie	31	66	97	4,66
			2080	100

Tabela nr 5. Liczba dzieci zainteresowanych powrotem teatru do nich z podziałem na płeć

Czy chcesz, żeby teatr przyjechał do ciebie jeszcze raz?		bardzo		tak sobie		nie		
		dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	
	5-latki	241	189	2	2	4	3	
	6-latki	166	157	4	2	1	6	
	7-latki	164	158	8	9	1	6	
	8-latki	171	143	5	22	5	17	
	9-latki	140	140	15	27	6	14	
	10-latki	54	33	5	18	6	13	
	11-latki	33	19	9	6	2	4	
	12-latki	17	15	4	5	6	3	
razem		986	854	52	91	31	66	2080

Tabela nr 6. Liczba dzieci zainteresowanych powrotem teatru do nich w poszczególnych kategoriach wiekowych

Wg aktorów biorących udział w projekcie dzieci zarówno w czasie spektaklu, jak i po nim, w czasie warsztatów wykazywały się dużą aktywnością. W czasie spektaklu w odpowiednich momentach reagowały śmiechem i ciszą, zdarzały się emocjonalne okrzyki i westchnienia, świadczące o żywym, pełnym emocji i zaangażowania odbiorze. W czasie warsztatów chętnie odpowiadały prowadzącym na pytania, z łatwością wskazywały te elementy spektaklu, które budziły ich zachwyt oraz te, które im się nie podobały. Jako niesprawiedliwe oceniały zachowanie mieszkańców podwórka. Nie zawsze (dotyczy to 7 miejscowości, w których grupy liczyły około lub ponad 100 uczestników warsztatów) dało się rozmawiać „głębiej”, bardziej osobiście na tematy związane z tolerancją dla inności, poczuciem odrzucenia, itp. Zdaniem prowadzących powodów jest kilka, m.in.:

- duża ilość dzieci - uczestników warsztatów,
- zbyt duża różnorodność wiekowa zwłaszcza w tych licznych grupach, a co za tym idzie inny etap rozwoju poznawczego i emocjonalnego,
- brak umiejętności nazywania i rozmawiania o trudnych emocjach i uczuciach.

Zarówno w spektaklu, jak i warsztatach pospektaklowych wzięło udział 116 nauczycieli i opiekunów. Na spektaklu sporadycznie pojawiali się również rodzice i dziadkowie oraz osoby zewnętrzne zainteresowane udziałem w działaniach kulturalnych w swojej miejscowości. Ze względów organizacyjnych oraz celu przeprowadzenia ankiety, wypełnili je tylko nauczyciele i opiekunowie dzieci. Celem ankiety było zbadanie stopnia zadowolenia z działań kulturalnych, przede wszystkim teatru, w miejscowości zamieszkania oraz poznanie stopnia zadowolenia z udziału w projekcie i oceny przydatności poznanych form i technik teatralnych w pracy z dziećmi.

Ankietowani odpowiadali na 4 pytania, posługując się w odpowiedziach skalą od 1 do 5, na której:

1 oznacza – zdecydowanie nie

2 oznacza - raczej nie

3 oznacza – ani tak, ani nie

4 oznacza – raczej tak

5 oznacza – zdecydowanie tak

1. Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z dostępności działań kulturalnych (np. spektakli teatralnych) w swoim miejscu zamieszkania?

2. Czy poznane formy teatralne będą przydatne w Pańskiej pracy z dziećmi?

3. Czy Pani/ Pana zdaniem warsztat pospektaklowy pomógł dzieciom lepiej zrozumieć treść spektaklu?

4. Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z udziału w projekcie „Brzydkie kaczątko”?

Wyniki wskazują, że zdecydowanie zadowolonych i raczej zadowolonych z działań kulturalnych w swoim miejscu zamieszkania nauczycieli i opiekunów jest ponad niż 60 % , ale - co ważne! - prawie 20% zdecydowanie i raczej nie jest zadowolonych. Jako powód niezadowolonia najczęściej podają:

- odległość do najbliższych teatrów,
- trudności finansowe (transport, bilety),

ale czasami także:

- nierozumienie potrzeby udziału dzieci w działaniach kulturalnych przez ich rodziców.

Zdecydowana większość nauczycieli i opiekunów wyraziła swoje zadowolenie z udziału w projekcie „Brzydkie kaczątko”, zauważając przydatność poznanych technik teatralnych (np. muppety, pacynki czy lalki jako „parawan” wyrażanych emocji). W rozmowach z aktorkami podkreślali wielokrotnie wyjątkowość spektaklu, polegająca na stworzeniu możliwości dopowiadania, pretekstów do opowieści o realnym życiu, dyskusji na temat ogólnoludzkich wartości, takich jak dobro czy zło.

Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z dostępności działań kulturalnych?		
		%
1 zdecydowanie nie	3	2,59
2 raczej nie	20	17,24
3 ani tak, ani nie	20	17,24
4 raczej tak	19	16,38
5 zdecydowanie tak	54	46,55
	116	100
Czy poznane formy teatralne będą przydatne w Pańskiej pracy z dziećmi:		
		%
1 zdecydowanie nie	2	1,72
2 raczej nie	1	0,86
3 ani tak, ani nie	0	0
4 raczej tak	16	13,8
5 zdecydowanie tak	97	83,62
	116	100
Czy Pani/ Pana zdaniem warsztat pospektaklowy pomógł dzieciom lepiej zrozumieć treść spektaklu?		
		%
1 zdecydowanie nie	2	1,72
2 raczej nie	0	0
3 ani tak, ani nie	0	0
4 raczej tak	15	12,93
5 zdecydowanie tak	99	85,35
	116	100
Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z udziału w projekcie „Brzydkie kaczątko”?		
		%
1 zdecydowanie nie	2	1,72
2 raczej nie	0	0
3 ani tak, ani nie	0	0
4 raczej tak	4	3,45
5 zdecydowanie tak	110	94,83
	116	100

Tabela nr 7. Zadowolenie nauczycieli z dostępności kultury i udziału w projekcie

Przykładowe zdjęcia z działań projektowych:

Na bieżąco fotorelacja pojawiała się na stronie Fundacji - ależ Gustawie! oraz na facebooku:

<http://alezgustawie.pl/gustaw/projekty/brzydkie-kaczatko/>

<https://www.facebook.com/alezGustawie/?fref=ts>

BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

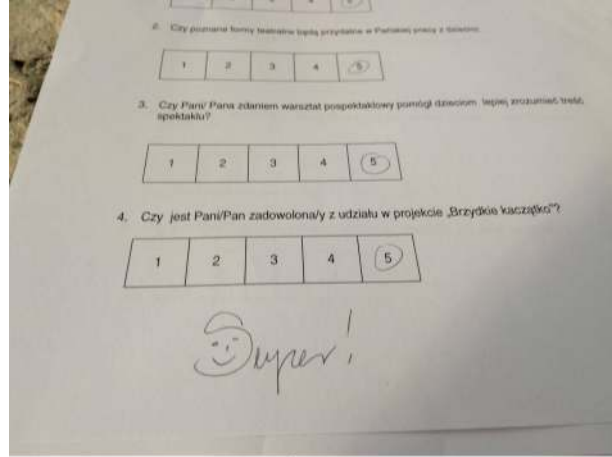
BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

BRZYDKIE KACZĄTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

BRZYDKIE KACZAŃTKO 🐸

a także na facebook'owych stronach odwiedzanych placówek:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=10153622245439134&id=394272224133&fref=nf

<http://ok.biecz.pl/index.php/418-brzydkie-kaczatko>

<https://www.facebook.com/rynskiecentrumkultury.ryn/posts/1034780076556321?pnref=story>

Dopasowanie do potrzeb i oczekiwań:

Ważnym założeniem projektu, tzn. udziału dzieci i ich opiekunów w spektaklu teatralnym i warsztatach pospektaklowych jest wspieranie jednych i drugich odbiorców w integrowaniu się w grupie, w łatwiejszym nawiązywaniu kontaktu i podejmowaniu niewymuszonego dialogu na tematy trudne społecznie. Spektakl teatralny, w swej lekkiej formie, porusza kwestie istotne: nietolerancję, dyskryminację, przemoc. Pozwala dziecku w sposób bezpieczny (anonimowy) wydobyć z siebie pokłady emocji związanych z oglądanymi na scenie sytuacjami. Działania interaktywne, prowadzone przez aktorów bezpośrednio po spektaklu, pomagają odnieść te emocje do konkretnych przeżyć dziecka z życia codziennego. Jest to jedynie "zaczepienie", punkt wyjścia do dalszej pracy nauczycieli. Ci zaś będą mieli wsparcie w postaci, specjalnie przygotowanego dla nich i skonsultowanego z doświadczonym psychologiem i psychoterapeutą, zeszytu metodycznego. W zeszytce znajdą się propozycje gier i zabaw teatralnych do wykorzystania na lekcjach. Dzięki nim dzieci rozwijać będą swą kreatywność i wyobraźnię, poznają tajniki teatru szczególnie lalkowego, będą przełamywać bariery i schematy w myśleniu i działaniu, a także otworzą się na dyskusję i przyjęcie pomocy dotyczących ich wewnętrznych problemów i przeżyć.

Jak pokazują wyniki ankiet, obserwacji i rozmów z dorosłymi opiekunami dzieci – propozycja wykorzystania podobnych działań kulturalnych w pracy z dziećmi odpowiedziała na potrzeby i oczekiwania zarówno małych, jak i dorosłych odbiorców (nawet jeśli nie wszyscy odbiorcy zdają sobie z tego sprawę). Dzieci z ogromnym zaciekawieniem oglądały spektakl, ich reakcje – śmiech, westchnienia, czasem niepokój i trwożliwe okrzyki „o, nie!”, wskazują na żywy i bardzo emocjonalny odbiór spektaklu. Rozmowy prowadzone przez aktorów po spektaklu skupiały się najczęściej wokół przeżyć głównego bohatera – kaczątka, które było inne, nie przez wszystkich chciane, odpychane i czasami smutne. Dzieci, głównie te małe – 5, 6 czy 7-latki bez skrępowania opowiadały o sobie, często przekrzykując się: „A ja to nie byłem smutny, jak...” albo „moja mama mówi...”, czy „a bo Igor jak nosi okulary, to on też jest trochę taki brzydki...”

Był to dobry czas na poszukanie analogii z codziennością, podkreślenie tego, co jest dobre we współpracy, w akceptacji, w byciu razem. Na zanegowanie i niezgodę na przemoc czy odtrącenie i wyśmiewanie za inność.

To, co zwróciło uwagę prowadzących, to uciekanie w prześmiewczość i negatywną ocenę działań teatralnych grupy dzieci starszych. Wg nas ma na to wpływ ich wiek, rozwój emocjonalny i brak umiejętności kontaktowania się z własnymi emocjami. Dzieci młodsze, zwłaszcza te 5- i 6-letnie mają jeszcze naturalną szczerłość i chęć egocentrycznego pokazywania siebie – i to jest dobry moment na towarzyszenie im i wspieranie w procesach poznawczych i emocjonalnych. Nie można tego przegapić.

Jeśli chodzi zaś o dzieci starsze, zagubione w chaosie przemian fizycznych i psychicznych związanych z dojrzwaniem, poszukujące autorytetów, wartości i siebie w codzienności, w której mało jest refleksji - tym bardziej powinny być zaopiekowane w mądry i bezpieczny sposób. A teatr takie możliwości daje. Można się trochę schować, żeby się bardziej poznać i otworzyć. A to na pewno jest trudne, nie tylko dla dzieci. Im wcześniej więc wyposażymy nasze dzieci w narzędzia radzenia sobie z trudnymi emocjami, pozwolimy na ciekawość i doświadczanie różności, nauczymy twórczego rozwiązywania trudności – tym większe szanse na ich rozwój we wszystkich obszarach życia społecznego i ekonomicznego, a co za tym idzie – ukształtowanie mądrych, wrażliwych, tolerancyjnych i sprawczych dorosłych.

Ale do tego dorośli również potrzebują odpowiednich narzędzi. Jak powiedział grecki filozof Solon „ Nie może kierować innymi, kto nie potrafi zarządzać sobą”, stąd zapewne takie duże zainteresowanie i zadowolenie nauczycieli i opiekunów dzieci z udziału w projekcie, w poznaniu możliwości wykorzystania technik teatralnych w pracy edukacyjno – wychowawczej.

Projekt „Brzydkie kaczątko” pokazał, jak wielka jest potrzeba uczestniczenia tak dorosłych, jak i dzieci w życiu kulturalnym, w pielęgnowaniu wrażliwości, kształtowaniu postaw opartych na wartościach humanistycznych.

I jak ważne jest docieranie z działaniami kulturalno-edukacyjnymi tam, gdzie dostęp do nich jest z różnych powodów utrudniony.

Metody pracy:

Realizacja głównych zadań projektu zakładała wykorzystanie sprawdzonych aktywnych metod pracy, takich jak: emocjonalny odbiór spektaklu, warsztaty twórcze dla dzieci i opiekunów, dyskusja, elementy pantomimy i dramy.

Tylko dzięki aktywnym metodom pracy możliwe stało się zrealizowanie takich celów, jak np. stymulowanie kreatywności i umiejętności twórczego myślenia dzieci i młodzieży, zwiększenie zainteresowania sztuką niejako na "ich podwórku" i pokazanie, że sztuka może być czymś atrakcyjnym dla młodego człowieka, otwarcie na świat i zwiększenie wrażliwości poprzez pokazanie dzieciom innego sposobu myślenia, wyjście poza utarte schematy myślenia "małomiasteczkowego", uwrażliwienie na sztukę i uznanie jej za stałą, nieodzowny element życia, ale także pokazanie jak poprzez zabawę w teatr mogą radzić sobie ze swoimi emocjami, na nowo je przeżywać i dzielić się nimi w bezpieczny dla siebie sposób.

Nowością w tym projekcie było przygotowanie spektaklu bez słów, jako propozycji odbioru przede wszystkim emocjonalnego, zmysłowego, z wyciszeniem na czas spektaklu analizy intelektualnej. I dopełnienie tego odbioru poprzez dyskusje oraz próby wyjaśnienia i zrozumienia w trakcie warsztatu pospektaklowego. Zadowolenie odbiorców wskazuje, że był to dobry pomysł, trafiony w zakładaną grupę wiekową, ale łatwiejszy do zaakceptowania i ciekawszy dla młodszych dzieci (5-,6-,7-latków). Nauczyciele w rozmowach kulturalnych podkreślali wielokrotnie wyjątkowość spektaklu, polegająca na stworzeniu możliwości dopowiadania, pretekstów do opowieści o realnym życiu, dyskusji na temat ogólnoludzkich wartości, takich jak dobro czy zło (*“antidotum na tv”, “...i ten brak słów, który zmusza do myślenia”*).

Po raz pierwszy przygotowane zostały też zeszyty metodyczne dla nauczycieli oraz tekturowe teatrzyki lalkowe do wykorzystania w pracy z dziećmi. Dostając je, nauczyciele wyrażali zadowolenie z takiej formy wsparcia po zakończeniu działań projektowych. Wykorzystanie takiego innowacyjnego narzędzia edukacyjno-wychowawczego, daje szansę na objęcie działaniami projektowymi także grupy dzieci, nawet zakończeniu projektu.

Badania ewaluacyjne przeprowadzone zostały na podstawie przygotowanych na potrzeby projektu narzędzi ewaluacji w postaci: kuponu ewaluacyjnego, ankiety ewaluacyjnej dla nauczycieli i opiekunów oraz arkusza obserwacji dla prowadzących warsztaty pospektaklowe (*załączniki nr 1, nr 2, nr 3*). Narzędzia ewaluacyjne przygotowane zostały na podstawie i z wykorzystaniem sugestii zawartych w *“Miniporadniku ewaluacji dla realizatorów Edukacji kulturalnej”*, który powstał jako element projektu *„Jak dobrze ewaluować projekty kulturalne?”*, realizowanego przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” w ramach priorytetu *„Edukacja kulturalna”* Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podsumowanie projektu:

Realizacja zadań projektowych przyniosła zespołowi dużo satysfakcji w różnych obszarach. Przede wszystkim:

1. Powstał interaktywny, przyjazny i mobilny spektakl teatralny (scenariusz, lalki, dekoracje, kostiumy, muzyka, role aktorskie) - punkt wyjścia do rozmowy na temat nietolerancji, dyskryminacji i przemocy, a także stwarzający przestrzeń dla twórczych zabaw i eksperymentów artystycznych z opiekunami; po raz pierwszy w historii Fundacji - spektakl bez słów, z piękną muzyką, oparty na doznaniach zmysłowych i emocjach. Spektakl udało się pokazać 2080 dzieciom w wieku od 5 do 12 lat i przynajmniej 116 dorosłym w 20 miejscowościach do 20 tys. mieszkańców woj. podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego i łódzkiego. I - co ważne - spodobał się zdecydowanej większości zarówno dzieci, jak i dorosłych.

2. Powstało innowacyjne narzędzie edukacyjno-wychowawcze - zeszyt metodyczny, opracowany pod opieką psychologa. Informacje zawarte w zeszycie utralają informacje dotyczące teatru lalkowego, ale także podają propozycje ćwiczeń do wykorzystania na zajęciach z dziećmi. W połączeniu z podarowanym każdej placówce tekturowym teatrzykiem lalkowym może przyczynić się do rozszerzenia celów projektowych na inne dzieci, niebędące bezpośrednimi odbiorcami działań projektowych. A to oznacza, że może przyczynić się do podniesienia kompetencji społecznych i pedagogicznych nauczycieli, a co za tym idzie - zwiększenia dostępu do edukacji kulturalnej dzieci.

3. Zwiększyły się kompetencje psychospołeczne zespołu osób realizujących zadania projektu; przyczyniły się do tego konsultacje z psychologiem, proces tworzenia samego spektaklu oraz scenariusza warsztatów pospektaklowych, spotkanie z odbiorcami bezpośrednimi projektu - rozmowy z nimi, ich pytania, zaangażowanie, reakcje.

4. Zwiększyła się świadomość teatralna dzieci i opiekunów, inspiracja do rozwijania kreatywnego myślenia i działania poprzez kontynuację zabawy w teatr.

5. Poprzez bezpośredni kontakt z ludźmi "z zewnątrz", pasjonatami teatru i sztuki, 2080 dzieci mogło poznać inny sposób myślenia i patrzenia na świat, wyjść poza utarte schematy myślenia "małomiasteczkowego", "dotknąć" teatru i pozwolić sobie na odczuwanie, wrażliwość. Zwiększyć swoją wrażliwość na sztukę i uznać ją za stały, nieodzowny element życia.

Lista dobrych praktyk:

1. Skupić się na celu, ale nie uciekać przed refleksją i z otwartym umysłem obserwować i słuchać odbiorców projektu.

2. Nie bać się innowacji i tzw. niemożliwego.

3. W działaniach kulturalnych skierowanych do dzieci korzystać z najatrakcyjniejszych dla nich form przekazu, opartych na zabawie, ciekawości i naturalnych predyspozycjach dzieci do naśladowania i kreacji.

4. Jak najwcześniej uczyć dzieci radzenia sobie z emocjami, zwłaszcza trudnymi - niekoniecznie przez rozmowę bezpośrednią, ale za pomocą technik teatralnych - swoistych "parawanów" - łatwych, bezpiecznych i... przyjemnych dla dzieci i dorosłych. Muppety, pacynki, scenki, metafora, itp. - polecamy muppety! Dzieci pięknie wcielają się w postać, chętnie wkładając w jej usta swoje opowieści oparte na doświadczeniach, wyobrażeniach, potrzebach czy oczekiwaniach.

5. W działania artystyczno - edukacyjne dla dzieci angażować dorosłych, tych z ich najbliższego otoczenia (rodziców, rodzeństwo, dziadków, nauczycieli i opiekunów). To sposób na bycie razem w różnych obszarach życia, na wymianę bezcennych doświadczeń międzypokoleniowych, na bardziej świadomy i czynny udział w tworzeniu i doświadczaniu kultury i sztuki.

Wpływ projektu:

Na realizatorów:

- jeszcze bardziej zintegrował osoby współpracujące w ramach projektu i zwiększył ich kompetencje psychospołeczne,
- wzbogacił Fundację w nowy produkt - teatralny spektakl lalkowy,
- utwierdził w przekonaniu o słuszności postawionych celów statutowych i założeń projektowych, co można zawrzeć w jednym zdaniu - idziemy w dobrym kierunku i mamy z tego satysfakcję!

Na odbiorców:

- reakcja dzieci i dorosłych wskazuje na potrzebę kontaktu z działaniami kulturalnymi, która dzięki działaniom projektowym została w przeważającej części zaspokojona (ponad 90% bardzo zadowolonych dzieciaków i ok. 98 % dorosłych),
- rozwój kreatywności, poznanie czegoś nowego (dla wielu dzieci był to pierwszy kontakt z teatrem lalkowym, w wersji niemówionej),
- wartości wychowawcze - dzieci w zdecydowanej większości wskazywały zachowania pozytywne (miłość, potrzebę przyjaźni i akceptacji) jako wartościowe i negatywne (odrzućenie, wyśmiewanie, krytykowanie) jako trudne, krzywdzące, niepotrzebne.

Wnioski:

Co można było zrobić inaczej, co usprawnić w przyszłości?

- zeszyt metodyczny poszerzyć o ćwiczenia dot. pracy z trudnymi emocjami albo o scenariusz zajęć nt. tolerancji, innych dla dzieci młodszych (5-8 lat) i innych dla dzieci starszych - 9-12 lat),
- usprawnić współpracę w obszarze organizacyjnym, tzn. w miarę możliwości, ustalać organizacyjny kontakt z wyznaczoną przez dyrekcję danej placówki osobą bardziej dyspozycyjną i bezpośrednio zaangażowaną w przygotowania działań kulturalnych na terenie tejże placówki,
- organizować warsztaty dla dzieci w mniejszych grupach, z podziałem na wiek - zwiększy to poczucie bezpieczeństwa i poprawi komfort pracy z emocjami, czego nie zapewnia otwarta formuła warsztatów pospektaklowych (czasami bardzo liczna grupa, np. 120 dzieci, przy zbyt dużym zróżnicowaniu wiekowym, nie sprzyja koncentracji i chęci do pracy).

Co warto rozwijać?

- wykorzystanie powstałego innowacyjnego narzędzia edukacyjno-wychowawczego, wykorzystującego techniki teatralne w pracy z dziećmi w różnym wieku,
- tworzyć nowe interaktywne i mobilne spektakle teatralne dla dzieci, poruszające ważne dla dzieci i aktualne w życiu tematy, uwrażliwiające na drugiego człowieka, przyrodę i świat, podnoszące samoświadomość wartości i emocji, kształtujące silnego wewnątrznie, dobrego i sprawczego człowieka,
- korzystać z możliwości tworzenia mobilnych spektakli teatralnych i dawać dzieciom w ten sposób szansę uczestniczenia w działaniach kulturalnych na ich terenie,
- kontakty z nauczycielami i opiekunami dzieci, np. w postaci warsztatów dla dorosłych, wyposażających ich w narzędzia pracy z własnymi emocjami i motywacją wewnętrzną (praca z emocjami, trening twórczości), ale także narzędzia pracy z grupą (techniki teatralne).

Może warto w kolejnych projektach zaplanować wcześniej kontynuację działań ewaluacyjnych, np. w postaci konsultacji mailowych albo spotkania po zakończonym projekcie na czacie.

Z czego należałoby zrezygnować?

- z warsztatów w dużych grupach o sporym zróżnicowaniu wiekowym na rzecz warsztatów w mniejszych grupach, z podziałem na dzieci młodsze (do 8 lat) i starsze (do 12 lat).

Fundacja – ależ Gustawie! pragnie podziękować wszystkim uczestnikom projektu, ośrodkom kultury, wspaniałym i uczynnym dyrektorom i pracownikom, szkołom, nauczycielom i oczywiście dzieciom.

Pięknie dziękujemy, to była prawdziwa przyjemność móc się z Państwem spotkać i wspólnie realizować projekt.

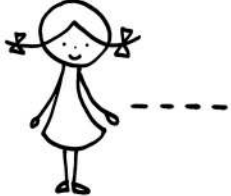

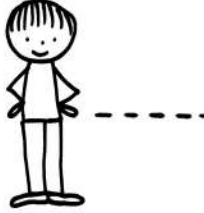

Załączniki:

załącznik nr 1 - Kupon ewaluacyjny dla dzieci

załącznik nr 2 - Ankieta ewaluacyjna dla nauczycieli i opiekunów

załącznik nr 3 - Arkusz obserwacyjny dla prowadzących warsztat

Załącznik nr 1

			
----- 5			
----- 6	Czy podobał Ci się spektakl "Brzydkie Kaczątko"?		
----- 7			
----- 8			
----- 9			
----- 10			
----- 11	Czy chcesz, żeby teatr przyjechał do Ciebie jeszcze raz?		
----- 12			

Załącznik nr 2

Data i miejscowość

Ankieta ewaluacyjna

Niniejsza ankieta ewaluacyjna dotyczy działań Fundacji Tworzenia i Promowania Sztuki ależ – Gustawie, realizowanych w ramach projektu „Brzydkie kaczątko”, dofinansowanego z funduszu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Państwa sugestie są dla nas bardzo cenne. Prosimy o szczerze odpowiedzi na pytania – będzie nam łatwiej zaplanować i udoskonalić przyszłe działania Fundacji w obszarach edukacji kulturalnej.

Opowiadając na pytania prosimy o posłużenie się skalą od 1 do 5, na której:

1 oznacza – zdecydowanie nie

2 oznacza - raczej nie

3 oznacza – ani tak, ani nie

4 oznacza – raczej tak

5 oznacza – zdecydowanie tak

1. Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z dostępności działań kulturalnych

2. (np. spektakli teatralnych) w swoim miejscu zamieszkania.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. Czy poznane formy teatralne będą przydatne w Pańskiej pracy z dziećmi:

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. Czy Pani/ Pana zdaniem warsztat pospektaklowy pomógł dzieciom lepiej zrozumieć treść spektaklu?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

1. Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z udziału w projekcie „Brzydkie kaczątko”?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Załącznik nr 3

Data i miejscowość

.....

Formularz obserwacji

Niniejszy formularz obserwacji dotyczy działań Fundacji Tworzenia i Promowania Sztuki ależ – Gustawie, realizowanych w ramach projektu „Brzydkie kaczątko”, dofinansowanego z funduszu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Państwa refleksje związane z bezpośrednią obserwacją pracy i zaangażowania uczestniczących w projekcie dzieci i nauczycieli są bardzo cenne. Pomogą nam zaplanować i udoskonalić przyszłe działania Fundacji w obszarach edukacji kulturalnej

Pytania pomocnicze:

1. Czy dzieci chętnie i z zaangażowaniem uczestniczyły w warsztacie pospektaklowym?
2. Czy nauczyciele chętnie i z zaangażowaniem uczestniczyli w warsztacie pospektaklowym?
3. Jakie nastroje dominowały w czasie zajęć?
4. O których emocjach, uczuciach, wydarzeniach dzieci rozmawiały najchętniej, a o których najmniej chętnie?
5. Jakie były refleksje dzieci nt. inności brzydkiego kaczątka, jego wyobcowaniu, zachowania mieszkańców podwórka, itp.?
6. Czy i w jakim stopniu refleksje pospektaklowe uruchomiły w dzieciach rozmowy nt. ich codzienności, trudnych emocji, sposobów radzenia sobie z trudnościami, itp.?

Refleksje: